

Iniciativa empresarial per al desenvolupament
de la responsabilitat social a Catalunya

Cap al post-2030: més ambició, més aplicació i més capacitat de transformació

Respon.cat defensa un futur marc global de desenvolupament sostenible que preservi l'ambició alhora que estigui més connectat amb les decisions que transformen l'economia.

L'Agenda 2030 entra en el seu tram final en un món molt diferent del que va fer possible el consens del 2015. Les guerres i les tensions geopolítiques, la crisi del multilateralisme, l'emergència climàtica, l'acceleració tecnològica, la polarització social i la desinformació han alterat profundament el context internacional. Comença, doncs, a prendre forma una pregunta que guanyarà pes aquests propers mesos: què ha de venir després del 2030?

Respon.cat considera que aquest debat no s'hauria de limitar a decidir si es promou una nova Agenda o es prorroga l'actual. És moment de començar a prendre posició sobre el futur, tot i que encara és aviat per determinar-ne l'arquitectura concreta. Un nou gran acord global de llarg termini és desitjable, però el context internacional actual fa molt més difícil reproduir les condicions de consens que van permetre l'acord del 2015. Per això cal contemplar també fórmules d'actualització, acords temàtics o coalicions d'acció que permetin preservar l'ambició si un nou consens global no és possible.

L'Agenda 2030 ha fet una aportació indiscutible com a gran full de ruta de consens global. Ha proporcionat un llenguatge compartit per abordar els grans reptes socials, ambientals, econòmics i institucionals, i ha ajudat a entendre que aquests reptes estan profundament interrelacionats. Per a moltes empreses, els ODS han servit per ordenar compromisos, alinear estratègies o iniciar una aproximació més estructurada a la sostenibilitat.

El balanç, tanmateix, ha de ser exigent i partir d'una avaluació rigorosa del que ha funcionat i del que no. L'Agenda ha estat més forta com a full de ruta i marc de sensibilització que com a arquitectura d'implementació. Ha assenyalat cap on avançar, però no sempre ha facilitat prou el pas dels grans objectius globals a les decisions concretes de governs, empreses, sectors i territoris.

No necessitem menys ambició en sostenibilitat. Necessitem més capacitat per convertir-la en transformació.

Simplificar per fer més efectiva la sostenibilitat

El context empresarial també ha canviat radicalment des del 2015. Avui les empreses operen en un ecosistema molt més dens de regulacions, estàndards, certificacions, requeriments d'informació i expectatives socials i de mercat en matèria de sostenibilitat. Aquest progrés també comporta un risc: que la proliferació d'instruments generi complexitat, duplicitats i fatiga, especialment per a les pimes. El futur marc post-2030 no hauria d'afegir una nova capa a aquest entramat, sinó contribuir a fer-lo més comprensible.

Cal preservar un marc global compartit, però facilitar-ne l'adaptació als diferents actors, sectors i territoris. Els objectius globals han de poder traduir-se de manera diferenciada

segons els actors, ja que els mateixos indicadors no serveixen necessàriament de la mateixa manera per a governs i empreses. En l'àmbit empresarial, correspon a cada organització identificar els seus impactes materials i adoptar els estàndards, metodologies i indicadors que millor s'ajustin al seu sector, dimensió i nivell de maduresa, amb criteris de rigor, transparència i rendició de comptes, procurant la comparabilitat allà on sigui pertinent.

El futur marc ha de tenir visió de llarg termini i capacitat d'incorporar els nous reptes que vagin emergint

Un nou marc també hauria de permetre incorporar reptes que el 2015 no tenien la centralitat actual, com la intel·ligència artificial, la transformació del treball, la governança de les dades o la desinformació, i reforçar l'abordatge d'altres qüestions com la biodiversitat, l'envelliment, l'habitatge o les cures. Una visió de llarg termini continua sent necessària, però s'hauria de combinar amb revisions periòdiques que permetin actualitzar prioritats i incorporar-hi nous reptes. Alguns, com la IA, hauran de tenir una presència més explícita en qualsevol marc futur.

Però el canvi més important és conceptual. Cal passar de preguntar-nos només "a quins Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) contribuïm" a plantejar-nos quins impactes genera cada organització, quines responsabilitats assumeix i quines decisions està disposada a transformar. Una Agenda pot assenyalar el nord; correspon a cada empresa identificar, d'acord amb la seva activitat, la seva cadena de valor, les seves capacitats i el seu territori, on pot generar una contribució més rellevant. Això implica gestionar, mesurar i retre comptes amb els instruments més adequats en cada cas, sense necessitat que el marc global prescrigui una metodologia única.

Una empresa amb propòsit no es limita a comunicar compromisos: incorpora la seva contribució al bé comú en l'estratègia, la governança i la manera de crear valor, i actua amb responsabilitat envers la societat per generar desenvolupament sostenible.

La sostenibilitat ha de pesar en les decisions econòmiques

Un futur marc global només serà transformador si connecta millor els objectius de sostenibilitat amb les regles que orienten l'economia. No podem demanar a les empreses que innovin, redueixin impactes, millorin les seves pràctiques socials o assumeixin costos associats a una gestió més responsable i, després, no reconèixer aquest esforç quan arriba el moment de comprar, contractar, finançar o invertir. Cal fer-lo més adaptable, més aplicable i més connectat amb les decisions econòmiques reals.

La compra pública i privada, les licitacions, el finançament, la inversió i els criteris de mercat han d'incorporar millor el valor social i ambiental. Si el preu immediat continua sent el factor determinant, les empreses que fan esforços reals en sostenibilitat poden acabar competint en desavantatge. Les grans empreses tenen, a més, una capacitat tractora sobre les pimes de les seves cadenes de valor, que poden exercir facilitant l'adopció de pràctiques responsables, compartint coneixement i promovent una transició proporcionada a les capacitats de cada empresa.

La sostenibilitat ha de passar del relat a les regles de joc.

Això també implica evitar la banalització dels ODS i de qualsevol marc que els pugui succeir. Un full de ruta global no és, ni hauria de convertir-se, en una norma certificable. Sí que es poden verificar o certificar sistemes, processos, actuacions o impactes concrets mitjançant estàndards rigorosos, però cal evitar usos comercials que generin confusió sobre suposades certificacions o avals vinculats globalment a un full de ruta com els ODS.

I ha de saber aterrar millor als territoris. Els objectius globals només esdevenen realment transformadors quan es connecten amb els reptes materials de cada país, de cada societat. A Catalunya, això significa relacionar el desenvolupament sostenible amb qüestions com el model productiu, la qualitat de l'ocupació, la productivitat, l'habitatge, l'envelliment, la cohesió social, les desigualtats, les cures, la diversitat cultural i la sostenibilitat lingüística, l'equilibri territorial, l'aigua, la transició energètica o la resiliència davant els riscos climàtics. El futur marc també hauria de donar una visibilitat més clara a dimensions socials i culturals insuficientment reconegudes fins ara, inclosa la reivindicació internacional d'un objectiu específic sobre cultura. Les empreses formen part d'aquests territoris. En depenen i, alhora, contribueixen a configurar-los. Per això, la responsabilitat empresarial també té una dimensió territorial i comunitària.

Més responsabilitat en un món de consensos més fràgils

El context internacional fa més difícil imaginar avui un nou gran consens global amb les mateixes condicions que el 2015. Això no hauria de conduir a rebaixar l'ambició, sinó a reforçar la capacitat d'acció dels actors compromesos. Els estats continuaran tenint una responsabilitat central, però els grans reptes actuals no es podran resoldre només des de la diplomàcia intergovernamental. Empreses, administracions, universitats, organitzacions de l'economia social i de la societat civil han de reforçar les aliances i construir ecosistemes d'acció capaços d'abordar reptes concrets.

L'Agenda 2030 va ser la primera gran iniciativa de NU que s'adreçava tant a governs com a empreses i altres actors. En aquests moments encara és més crucial la implicació col·lectiva i plural. En aquest escenari, **les empreses no poden ser només destinatàries d'una futura agenda global**. Per la seva capacitat d'innovació, inversió, generació d'ocupació, transformació de cadenes de valor i incidència sobre els territoris, han de ser-ne també actors. El món empresarial compromès ha de prendre la iniciativa i liderar la transformació cap a una economia i una societat més responsables.

El repte post-2030 és dotar el gran full de ruta compartit d'una major capacitat col·lectiva de transformació. I el món empresarial compromès hi ha de prendre la iniciativa cap a una economia socialment més responsable.